

Høringsnotat

Forslag til stortingsvedtak om avgift på villevende marine ressurser og forslag til endringer i forskrift 11. desember 2011 nr. 1451 om særavgifter

Avgift på villevende marine ressurser

1. Innledning

I dette høringsnotatet foreslås en ny avgift på villlevende marine ressurser. Avgiften er planlagt innført 1. juli 2021.

Det foreslås et nytt stortingsvedtak om avgift på villlevende marine ressurser og endringer i særavgiftsforskriften¹. Forslagene forutsetter at Stortinget vedtar avgiften i det ordinære budsjettoplegget. Forslag til avgiftssats inngår ikke i denne høringen.

Skatteetaten har hatt dialog med næringen i arbeidet med å utrede avgiften. Det har blant annet blitt gjennomført intervjuer med fiskesalgslag og interesseorganisasjoner for fiskere. Bransjen har kommet med nyttige innspill som har inngått i utredningen.

2. Bakgrunn

I forbindelse med behandlingen av [Meld. St. 32 \(2018–2019\) Et kvotesystem for økt verdiskaping - En fremtidsrettet fiskerinæring](#) fattet Stortinget følgende anmodningsvedtak, se [Innst. 243 S \(2019–2020\)](#):

«Vedtak 554: Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget (så snart som mulig, eventuelt fra 2021) med et forslag om en fiskal avgift på fiskeriene (villfisk) tilsvarende om lag 100 mill. kroner årlig. Det vurderes i den forbindelse om det kan gjøres etter modell av fiskeriforskningsavgiften. Modellen må være forenlig med Norges forpliktelser under EFTA-konvensjonen og EFTA-frihandelsavtaler.»

I Prop. 1 LS (2020-2021) Skatter, avgifter og toll 2021 varslet regjeringen at man tar sikte på å fremme et forslag om en fiskal avgift på fiskeriene i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2021. Vi viser til omtalen i proposisjonen pkt. 17.

3. Vurdering av alternativer

Det legges til grunn at avgiften på villlevende marine ressurser innrettes som en særavgift hjemlet i særavgiftsloven² og Stortingets årlige avgiftsvedtak. Det har blitt vurdert om den nye fiskale avgiften i stedet bør vedtas som et påslag på dagens sektoravgift (fiskeriforskningsavgiften³), og bygge på gjeldende regelverk for den. Da fiskeriforskningsavgiften er etablert som en erstatter for bruk av forskningskvoter, samt er knyttet opp til et særlig formål og går uavkortet til dette formålet (dekning av kostnader ved å skaffe nødvendig kunnskapsgrunnlag for fiskeriforvaltningen), vil det være unaturlig å innarbeide en ny fiskal avgift som et påslag på fiskeriforskningsavgiften.

4. Sammendrag

Avgiften på villlevende marine ressurser foreslås utformet som en ordinær særavgift. Avgiften skal ha et fiskalt formål.

Det foreslås at registreringen som særavgiftspliktig for denne avgiften knyttes til fiskesalgslag som er godkjent etter fiskesalsslagslova⁴. Avgiftsplikten foreslås å oppstå ved førstehåndsomsetning av villlevende marine ressurser i samsvar med fiskesalsslagslova. Videre foreslås at avgiftsgrunnlaget skal være brutto salgsbeløp fratrukket den særskilte avgiften (lagsavgift) som betales til fiskesalsslaget, jf.

¹ [Forskrift 11. desember 2001 nr. 1451 om særavgifter](#)

² [Lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter](#)

³ [Forskrift 17. desember 2013 om innkreving av avgift til fiskeriforskning og overvåkning](#)

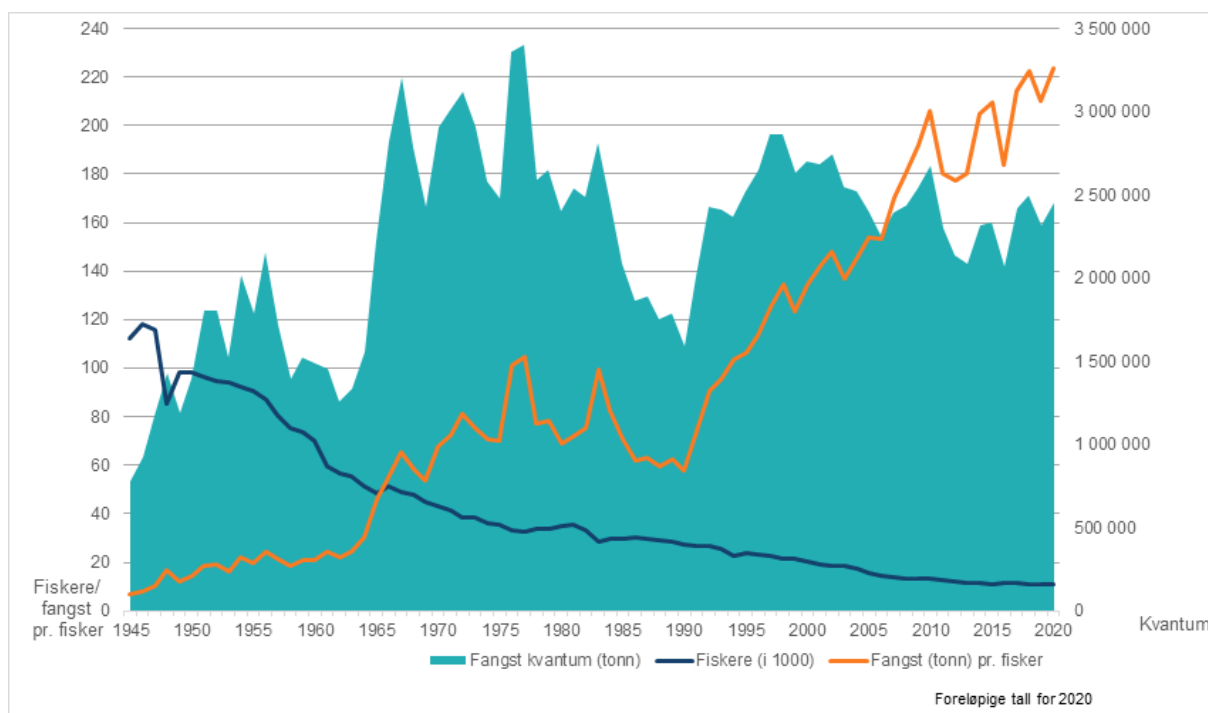
⁴ [Lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehåndsomsetning av villlevende marine ressurser](#)

fiskesalslagslova § 9. Avgiften foreslås kun å omfatte fangst fra norskregistrerte fartøy. Det foreslås enkelte fritak fra avgiften.

5. Kort om næringen

5.1 Et helhetlig forvaltningsregime

Fiskerinæringen er en tradisjonsrik næring i Norge, som etter store tilpasninger i flåtekapasitet til tilgjengelig kvotegrunnlag i dag kjennetegnes med høy lønnsomhet⁵. Antall registrerte norske fiskere og norske fartøy har gradvis blitt redusert, samtidig er næringen blitt mer regulert, teknologisk avansert og kapitalintensiv. Dette fremgår av *Figur 1*, som viser at norsk fangst hvert år er forholdsvis stabil, samtidig som at antall fiskere er redusert.

Figur 1 Norsk fangst, antall fiskere og fangst per fisker for tidsperioden 1945 - 2020⁶. Norsk fangst fremgår av høyre akse, og antall fiskere og fangst per fisker vises mot venstre akse.

Den norske fiskeflåten landet 2 454 440 tonn villlevende marine ressurser i 2020 tilsvarende en førstehåndsverdi på 22 367 millioner kroner. Dette er en stor næring som bidrar til sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene. Antall registrerte fiskere i Norge var 10 980 ved utgangen av 2020 og antall registrerte norske fartøy var 5 857. I tillegg bidrar næringen til landbasert sysselsetting gjennom aktiviteter innen fiskemottak, foredling, produksjon og eksport av fisk og fiskevarer.

⁵ Kilde: <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Nyheter/2020/1220/god-lonnsomhet-i-fiskeflaten>

⁶Tallene for 2020 er foreløpige tall hos Fiskeridirektoratet per januar 2021.

Næringen reguleres av et sett med regler som gir rammer for bærekraftig forvaltning, deltaking i fangst, utøvelse av fiske, førstehåndsomsetning, mattrygghet og eksport. Det følger av havressurslova⁷ at retten til villlevende marine ressurser ligger til felleskapet i Norge, og loven skal bidra til et ressursuttak som er bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsomt. Siden disse ressursene er villlevende bestander med mobilitet på tvers av fiskerijurisdiksjoner, så inngår Norge årlig internasjonale avtaler om totalkvoter for de viktigste bestandene og fordeling av disse mellom kyststatene. I de viktigste fiskeriene fordeles den norske andelen av totalkvotene deretter til ulike flåte- eller reguleringsgrupper gjennom faste fordelingsnøkler. Gruppekvotene fordeles deretter på fartøy tilhørende de ulike gruppene, som har adgang til å delta i fisket jf. deltakerloven⁸. I enkelte fiskerier er det fritt fiske innenfor de norske totalkvotene eller gruppekvotene. Uttaket kan også reguleres gjennom innsatsregulerende tiltak, for eksempel områdebegrensninger eller begrensninger i redskap som kan benyttes.

Kvotestystemet i Norge består av flere kvoteordninger som bidrar til ulike politiske måloppnåelser om fordeling, sysselsetting og lønnsomhet. Melding St. 32 (2018-2019) *Et kvotesystem for økt verdiskaping* gir en detaljert fremstilling av oppbyggingen av det norske kvotesystemet.

Kvotestrukturen gir mulighet for å legge avgift på utvalgte fiskerier med bakgrunn i variabler som art (bestand), område, redskapstype, kvotetype⁹ og egenskaper ved fartøyet benyttet ved ressursuttak, som fartøylengde og nasjonalitet.

5.2 Fiskesalslagslova – Krav om førstehåndsomsetning gjennom et fiskesalgslag

Fiskesalslagslova regulerer førstehåndsomsetning av villlevende marine ressurser, og har stedlig virkeområde på norsk landterritorium unntatt Jan Mayen og Svalbard, i norsk sjøterritorium og indre farvann, på den norske kontinentalsokkelen og i område opprettet etter den økonomiske soneloven¹⁰ §§ 1 og 5. For fartøy som faller inn under deltakerloven gjelder fiskesalslagslova også utenfor nevnte stedlige områder. Departementet kan i tillegg fastsette at fartøy som faller inn under sjøloven¹¹ §§ 1 og 4 og NIS-loven¹² § 1 skal omfattes.

Fiskesalslagslova omfatter dermed:

- Norske fartøy med landing i norsk havn
- Norske fartøy med landing i utenlandsk havn
- Norske fartøy med landing til utenlandsk og norsk fartøy
- Utenlandske fartøy med landing i norsk havn

Loven gjelder ikke førstehåndsomsetning av villlevende marine ressurser som er høstet med utenlandsk fartøy når fangsten blir landet i utenlandsk havn.

⁷ [Lov 6. juni 2008 nr. 38 om forvaltning av villlevende marine ressurser](#)

⁸ [Lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst](#)

⁹ Kvotetype er avgrenset til gyldige kvotetyper på sluttsedlene som vanlig kvote, forskningskvote, skolekvote, andre lands kvote og ungdomskvote. Skillet mellom strukturkvoter og andre kvoter er ikke definert som egne kvotetyper.

¹⁰ [Lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone](#)

¹¹ [Lov 24. juni 1994 om sjøfarten](#)

¹² [Lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister](#)

Med landing menes alle tilfeller der fisk losses fra fiskefartøy, herunder omlasting og lossing av fisk fra fartøy som transporterer omlastet fisk, samt opptak av fisk fra lås/merd/pose.

Fiskesalgslagene i Norge utøver offentlig myndighet. De eies av fiskerne, men ble med hjemmel i råfiskloven¹³ opprettet for å sikre fiskerne oppgjør for fangst. Samtidig fikk salgslagene monopol på førstehåndsomsetningen, og ble pålagt et kontrollansvar etter fiskesalslagslova¹⁴ og havressurslova¹⁵. Førstehåndsomsetningen skal derfor skje enten gjennom eller med godkjenning av et fiskesalgslag. Det er forbudt å omsette marin fisk i Norge utenom fiskesalgslagene. Fiskesalgslagene skal kontrollere at fiskesalslagslova overholdes. Fiskesalgslagslova kapittel 7 regulerer reaksjoner ved lovbrudd.

Fiskesalgslagene skal kontrollere alt som landes og omsettes innenfor jurisdiksjonsområdet. Fangst av viltlevende marine ressurser fra utenlandske fartøy i norske farvann som ikke landes eller omsettes i Norge vil ikke inngå i salgslagenes kontrollansvar. Utenlandske fartøy rapporterer sin fangst og aktivitet elektronisk til Fiskeridirektoratet, som basert på disse opplysningene kontrollerer uttaket fra utenlandske fartøy. Fiskeridirektoratet kan også be andre lands myndigheter gjennomføre kontroll av slike fartøy ved landing i utenlandsk havn.

Det finnes per januar 2021 fem godkjente fiskesalgslag i Norge. All omsetning av pelagisk fisk gjøres gjennom Norges Sildesalgslag hvor de viktigste artene er sild, makrell og kolmule. Andre arter (bunnfisk mv.) omsettes gjennom de fire fiskesalgslagene Norges Råfisklag, Sunnmøre og Romsdal Fiskesalslag (SUROFI), Vest-Norges Fiskesalslag og Fiskehav som er geografisk fordelt langs kysten. Torsk, hyse og sei er de viktigste bunnfiskartene. Ansvarsområdene til fiskesalgslagene følger av forskrift om førstehåndsomsetning av fisk mv¹⁶.

Tabell 1 viser kvantum (rundvekt, tonn) omsatt gjennom salgslagene fordelt på Norge og utlandet og salgslag i perioden 2015 – 2020. Denne viser at Norges Sildesalgslag og Norges Råfisklag er markant større enn de resterende fiskesalgslagene. De to minste salgslagene nevnt i tabellen, Skagerakfisk og Rogaland Fiskesalgslag, fusjonerte til Fiskehav med virkning fra 1. januar 2020.

¹³ Lov 14. desember 1952 nr. 3 om omsetning av råfisk, opphevet 1. januar 2014

¹⁴ § 17

¹⁵ § 48

¹⁶ [Forskrift 20. desember 2013 nr. 1665 om førstehåndsomsetning av viltlevende marine ressurser](#)

	Salgslag	2015	2016	2017	2018	2019	2020
NORGE	Norges Sildesalgslag	1 256 640	1 090 286	1 329 438	1 301 473	1 266 457	1 473 583
	Norges Råfisklag	880 030	929 824	902 993	916 261	819 505	787 850
	Sunnmøre og Romsdal Fiskesal	187 345	170 895	183 300	177 650	188 628	183 245
	Vest-Norges Fiskesalgs	44 898	57 579	50 443	48 857	59 320	53 467
	Rogaland Fiskesalgs	10 143	16 948	19 605	14 720	15 430	
	Skagerakfisk S/L	7 556	9 240	8 033	7 204	5 878	
	Fiskehav SA						29 439
	Totalt Norge	2 386 612	2 274 772	2 493 812	2 466 165	2 355 219	2 527 585
UTLAND	Norges Sildesalgslag	270 055	142 120	221 601	314 438	152 817	138 766
	Norges Råfisklag	177 869	187 714	202 795	206 264	248 916	257 264
	Sunnmøre og Romsdal Fiskesal	12 320	9 116	2 535	3 177	1 164	1 097
	Vest-Norges Fiskesalgs	4 008	2 974	2 025	2 158	1 123	752
	Rogaland Fiskesalgs	836	622	710	513	274	
	Skagerakfisk S/L	5 709	4 404	3 859	4 211	3 321	
	Fiskehav SA						1 775
	Totalt utland	470 797	346 950	433 524	530 760	407 616	399 652
	Totalt	2 857 409	2 621 721	2 927 337	2 996 925	2 762 834	2 927 237

Tabell 1: Kvantum (rundvekt, tonn) omsatt gjennom salgslagene fordelt på landet i Norge og utlandet og salgslag i perioden 2015-2020¹⁷.

Fiskesalgslagene eies av fiskerne og er autonome enheter med egne forretningsregler og IT-systemer for omsetning av villlevende marine ressurser. Fiskesalgslova og havressurslova med tilhørende forskrifter, blant annet landingsforskriften¹⁸, fastsetter gjennomgående krav for landing og omsetning av fisk som gjelder for alle fiskesalgslagene. Noen av disse er:

- Ilandføringsplikt av all fangst
- Veiplikt ved landing
- Kvotearregning
- Felles minimumskrav til sluttseddel
- Omsetning mellom godkjente selgere og godkjente kjøpere, hvorav kjøperne er registrert i et felles kjøperregister hos Fiskeridirektoratet
- Sentralisert oppgjør hos hvert fiskesalgslag

Figur 2 viser en forenklet modell for førstehåndsomsetning av villlevende marine ressurser. Fiskerne lander fangsten hos et flytende eller landbasert mottak. Fangsten kan plasseres på et nøytralt lager for lagring eller omsettes umiddelbart. For å oppfylle rapporteringskravene til myndighetene skal det ved omsetning av fangsten føres en sluttseddel jf. landingsforskriften. Sluttseddelen utgjør samtidig en kjøpsavtale mellom fisker (den som lander fangsten) og en kjøper, registrert i kjøperregisteret. Den som skal kjøpe fangst (villlevende marine ressurser) i første hånd skal være registrert som kjøper i Fiskeridirektoratets register over kjøpere, jf. forskrift om registrering som kjøper av fangst¹⁹. Det er forbudt å omsette fangst i første hånd til andre enn kjøpere som er registrert der. Fiskeren og kjøperen er i fellesskap ansvarlige for at sluttseddelen er korrekt utfylt med riktige opplysninger. Landes

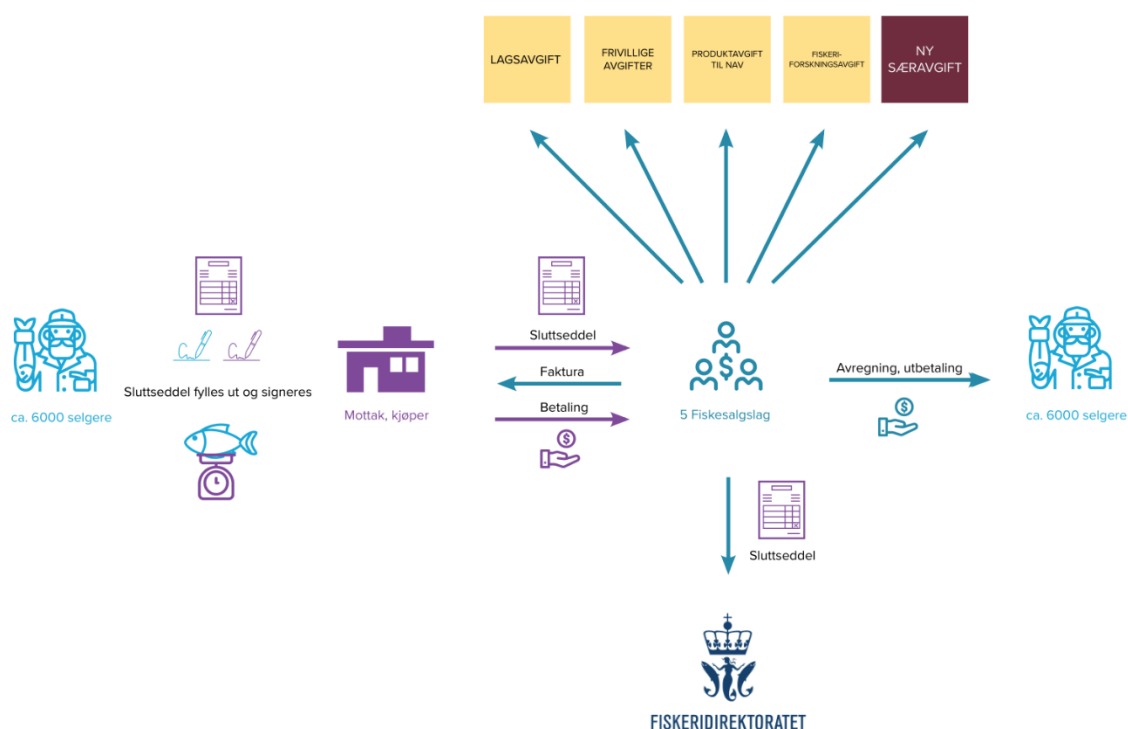
¹⁷ Kilde: Fiskeridirektoratet.

¹⁸ Forskrift 6. mai 2024 om landings- og sluttseddel

¹⁹ Forskrift 26. november 2010 nr. 1475 om registrering som kjøper av fangst

fangsten i utlandet eller til et utenlandsk fartøy, er den som lander fangsten ansvarlig for at sluttseddel blir fylt ut.

Sluttsedlene skal blant annet inneholde informasjon om art, nøyaktig kvantum i kilogram og pris, samt opplysninger om fisker, fartøy og kjøper. Disse sluttsedlene registreres hos ansvarlig fiskesalgslag som står for oppgjøret av handelen, med innkreving av betaling fra kjøper, utbetaling til fisker, samt betaling av offentlige avgifter. Informasjon på sluttseddel overføres fortløpende til Fiskeridirektoratets elektroniske landings- og sluttseddelregister.

Figur 2 viser en forenklet modell for førstehåndsomsetning av viltlevende marine ressurser²⁰

Det finnes flere offentlige avgifter hvor førstehåndsomsetningen inngår i beregningsgrunnlaget for avgiften. Dette gjelder blant annet fiskeriforskningsavgiften jf. forskrift om fiskeriforskningsavgiften, produktavgift til NAV jf. forskrift om produktavgift til folketrygden²¹, særskilt avgift som betales til fiskesalgslaget (lagsavgift) jf. fiskesalslagslova § 9, pensjonstrekk til garantikassen for fiskere jf. fiskerpensjonsloven²², samt at det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved fiskeres omsetning til eller gjennom fiskesalgslag som er opprettet i medhold av fiskesalslagslova jf. merverdiavgiftsloven²³ § 5-8. Det er i tillegg innført en kontrollavgift for fiskeflåten, se omtale i Prop. 1 LS (2020-2021) Skatter, avgifter og toll 2021 pkt. 12.2.3.

²⁰ Illustrasjon basert på intervjuer med flere fiskesalgslag og Fiskeridirektoratet.

²¹ [Forskrift 11. desember 1998 nr. 1390 om produktavgift til folketrygden](#)

²² [Lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere](#)

²³ [Lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift](#)

De nevnte avgiftene, unntatt merverdiavgiften, skal dekke konkrete finansieringsformål for fiskerne og fiskerinæringen (sektoravgifter), mens merverdiavgiften er en ren fiskal avgift.

Det finnes i tillegg en eksportavgift for fisk og fiskevarer som fastsettes og innkreves av Tolletaten og Skatteetaten, jf. forskrift om innkreving av fiskeeksportavgift²⁴. Eksportavgiften ilegges norske fiskere som lander norsk fisk direkte i utenlandsk havn eller til utenlandsk fartøy. Denne avgiften har konkrete formål om finansiering av forskning og markedsutvikling for eksportvarer fra fiskerinæringen.

6. Internasjonale avtaler og ressursrente i andre land

Norge deler ca. 90 prosent av bestandene vi fisker på med andre land, og det ligger bilaterale eller multilaterale fiskeritavtaler til grunn for de aller fleste norske fiskeriene. Gjennom disse avtalene fastsettes en totalkvote og fordeling av denne mellom kyststatene/avtalepartene, samt adgang til å fiske hele eller deler av den enkelte parts kvoter i den andre parts farvann. Avtalene regulerer også kvotebytte. De to mest sentrale fiskeritavtalene Norge inngår er med henholdsvis Russland og EU.

Forvaltning av fiskeriresurser er ikke en del av EØS-avtalen, og vi ser derfor ingen statsstøtterettslige utfordringer ved innføring av en avgift på villlevende marine ressurser. Vi viser til Prop. 1 LS (2020–2021) Skatter, avgifter og toll 2021 pkt. 8.1.4 for en nærmere omtale av forvaltning av fiskeriresurser og forholdet til EØS-avtalen.

Det vises til [NOU 2016:26](#) *Et fremtidsrettet kvotesystem* pkt. 7.5.3 for en gjennomgang av andre lands behandling av ressursrente i fiskerisektoren.

7. Nærmere om forslaget

7.1 Innledning

Det foreslås at avgiften på villlevende marine ressurser vedtas av Stortinget som en særavgift etter Grunnloven § 75a, og knyttes til særavgiftsloven. Storingsvedtakene om særavgifter, som gjelder for ett kalenderår, inneholder blant annet regler om hva avgiften omfatter (avgiftsobjekt), avgiftssats, avgiftsfritak og hjemmel for departementet til å dispensere fra avgiftsplikt, se forslag til vedtak i pkt. 9.1.

Nærmere bestemmelser om gjennomføring foreslås i et nytt kapittel 3-25 i særavgiftsforskriften. I tillegg foreslås enkelte endringer i forskriftens generelle kapitler som i utgangspunktet gjelder for alle særavgiftene, se forslag til forskriftsendringer i pkt. 9.2.

Reglene i særavgiftsforskriften suppleres av regler i skatteforvaltningsloven²⁵ og skatteforvaltningsforskriften²⁶ (deriblant om kontroll og innlevering av skattemelding), og i skattebetalingsloven²⁷ og skattebetalingsforskriften²⁸ (deriblant om betaling, renteberegning og sikkerhetsstillelse). Vi foreslår i utgangspunktet ingen endringer i skatteforvaltnings- eller

²⁴ [Forskrift 13. desember 2000 nr. 1253 om innkreving av fiskeeksportavgift](#)

²⁵ [Lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning](#)

²⁶ [Forskrift 23. november 2016 nr. 1360 til skatteforvaltningsloven](#)

²⁷ [Lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav](#)

²⁸ [Forskrift 21. desember 2007 nr. 1766 til utfylling og gjennomføring mv. av skattebetalingsloven](#)

skattebetalingsregelverket, se likevel omtale av skatteleggingsperiode og leveringsfrist for skattemelding i pkt. 7.4 nedenfor.

7.2 Saklig virkeområde og når avgiftsplikten oppstår

Avgiften foreslås å omfatte all fangst av villlevende marine ressurser høstet av norskregistrerte fartøy som førstehåndsomsettes etter av fiskesalslagslova. Dette inkluderer fangst som leveres i utlandet, og fangst som overtas av fiskeren selv.

Det foreslås at avgiftsplikten ikke omfatter fangst som er inndratt etter forskrift om inndraging av fangst m.m.²⁹ Det foreslås ikke andre avgrensinger av avgiften, for eksempel at avgiften kun skal gjelde fartøy som har tilgang til strukturvoteordningen eller at enkelte fartøygrupper skal unntas eller ha en annen sats, se pkt. 7.2.3. Dette virkeområdet tilsvarer virkeområdet for dagens fiskeriforskningsavgift. Avgiftens saklige virkeområde foreslås regulert i ny § 3-25-1 i særavgiftsforskriften, se pkt. 9.2.

Hva som menes med *førstehåndsomsetning* er definert i fiskesalslagslova § 2 annet ledd; "Førstehåndsomsetning er omsetning av villlevende marine ressursar frå den som har hausta dei, og den første omsetninga etter ilandføring dersom fangsten ikkje tidlegare er omsett gjennom eller med godkjenning av eit fiskesalslag. Sal frå eit fiskesalslag er uansett å rekne som førstehåndsomsetning."

Videre inneholder fiskesalslagslova § 2 tredje ledd en definisjon av hva som menes med *villlevende marine ressurser*: "Villlevende marine ressursar er fisk, sjøpattedyr med heilt eller delvis tilhald i sjøen, andre marine organismar og plantar med tilhald i sjøen eller på eller under havbotnen." Dette betyr at for eksempel førstehåndsomsetning av sel og hval, kråkeboller, sjøstjerner og planter som tang og tare, omfattes av den foreslåtte avgiften. Fiskesalslagslova gjelder ikke høsting og annen utnytting av anadrome laksefisker slik dette er definert i lakse- og innlandsfiskeoven³⁰ § 5 bokstav a.

Vi foreslår at definisjonene skal gjelde også for avgiften på villlevende marine ressurser. Det foreslås å innta en henvisning til fiskesalslagslova, slik at fiskesalslagslova sine definisjoner er avgjørende for vurderingen av avgiftspliktens omfang.

Det foreslås at avgiftsplikten oppstår når det skjer en førstehåndsomsetning av villlevende marine ressurser i samsvar med fiskesalslagslova, se forslag til ny § 3-25-3 i særavgiftsforskriften (pkt. 9.2). I praksis vil dette være det tidspunkt når sluttseddelen er ferdig utfylt og undertegnet, jf. bestemmelsene i landingsforskriften. Dette gjelder også når norske fartøy lander fisken utenfor Norge, og når fisker overtar egen fangst. Begge tilfeller anses som en førstehåndsomsetning som skal seddelføres.

Vekt og brutto salgsbeløp skal registreres på sluttseddelen som leveres til fiskesalgslaget, og fiskesalgslaget skal kontrollere og godkjenne sluttseddelen før opplysningene fra sluttseddelen overføres til Fiskeridirektoratets elektroniske landings- og sluttsedelregister. Det vil være fiskesalgslagene som får plikt til å innrapportere og innbetale avgiften, jf. pkt. 7.3 nedenfor.

Det foreslås at man i særavgiftsforskriften § 2-1 fjerde ledd tar inn en henvisning om at avgiftsplikten for villlevende marine ressurser oppstår etter ny § 3-25-3, se pkt. 9.2.

²⁹ [Forskrift 12. mars 2010 om inndraging av fangst og bruk av inndregne midlar](#)

³⁰ [Lov 15. mai 1992 om laksefisk og innlandsfisk mv.](#)

7.2.1 Særskilt om utenlandske virksomheter

Avgiften foreslås kun å omfatte fangst av norskregistrerte fartøy. Dette foreslås presisert i særavgiftsforskriften. Dette innebærer at utenlandske fartøy med landing i norsk havn ikke omfattes av avgiften. Tilsvarende avgrensning er lagt til grunn for Fiskeridirektoratets fiskeriforskningsavgift og produktavgiften til NAV.

7.2.2 Særlig om inndragning av fangst eller fangstverdi (administrativ inndragning)

Fiskesalgslagene kan inndra verdien av fangst utover kvote og i andre tilfeller hvor fiskerilovgivningen ikke overholdes, jf. forskrift om inndraging av fangst m.m. Slik administrativ inndragning skal forhindre at noen får en uberettiget vinning eller motvirke andre negative konsekvenser for ressursforvaltningen. Fiskesalgslagene trekker inn pengene ved å motregne mot oppgjør ved salg av fisken. I 2020 skjedde dette ved 2,7 prosent av landingene, og fiskerne fikk inndratt 4 000 tonn fisk til en verdi av 62 millioner kroner³¹. Data fra vedtak om administrative inndragninger påføres sluttseddel og overføres fortløpende fra fiskesalgslagene til Fiskeridirektoratet.

I tilfeller med administrativ inndragning av fangst godskrives fisker for fiskeriforskningsavgift tilsvarende den verdien som blir inndratt. Hvor fort dette skjer avhenger av årsaken til at fangst/verdi inndras. Dersom det er snakk om fangst utover kvote, skjer avregningen umiddelbart slik at fisker ikke betaler fiskeriforskningsavgift på det som er inndratt. Dersom inndragningen skjer i etterkant, tilbakeregnes det som eventuelt er betalt av fiskeriforskningsavgiften. Inndradd fangst blir solgt, og verdien tilfaller fiskesalgslagene som kan disponere midlene i tråd med § 4 i forskrift om inndraging av fangst m.m.

Det er uttrykt ønske om å kunne reversere avgiften på villlevende marine ressurser når det fattes vedtak om ulovlig fangst, tilsvarende som man i dag gjør for fiskeriforskningsavgiften. At man har samme avgiftsgrunnlag for begge avgiftene, vil forenkle fiskesalgslagenes administrering av avgiften. I tillegg er det et poeng at inndragning skal innebære at fisker ikke får en fortjeneste av ulovlig fangst. Dersom det må betales avgift på noe man ikke har fått utbetalt kan det oppleves som å ha en pønal effekt.

På denne bakgrunn foreslår vi i utgangspunktet at avgiftsplikten ikke skal omfatte fangst som er inndratt etter forskrift om inndraging av fangst m.m. Det er likevel ønskelig med høringsinstansenes syn på dette, blant annet om omfang og hyppighet av slik inndragning i praksis (det vil si tilfeller der avregning ikke skjer umiddelbart), herunder hvor lenge etter slik inndragning faktisk skjer. Vi vil i lys av høringen ta endelig stilling til om det bør gjøres unntak fra avgiften i slike tilfeller.

7.2.3 Alternative avgrensninger/differensiering

Det har blitt vurdert om det skal gjøres andre avgrensninger i avgiften, for eksempel om avgiften skal avgrenses til å gjelde fartøy underlagt strukturkvoteordningen eller om enkelte fartøygrupper skal unntas eller ha en annen sats.

Strukturkvoteordningen innebærer at kvoter til adgangsbegrensede fiskerier – som ellers er knyttet til eier og et bestemt fartøy – kan fiskes med ett eller flere andre fartøy. Et fartøy kan være innehaver av flere samtidige kvoter som ressursuttaket skal avregnes mot. Den nærmere reguleringen av

³¹ Kilde: <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Tall-og-analyse/Kontroll-av-fiskeriene/Inndragning-av-fangst-fangstverdi>

strukturkvoter er gitt i forskrift om strukturkvoteordning mv. for havfiskeflåten³² og forskrift om spesielle kystfiskekvoteordninger³³. Det antas at en avgrensning basert på strukturkvoter vil komplisere beregningsgrunnlaget vesentlig, samt øke kompleksiteten ved kontroll. Det foreslås derfor ikke å avgrense avgiften til kun å omfatte fartøy underlagt strukturkvoteordningen.

En annen mulig avgrensning er å *unnta enkelte fartøygrupper*, som fartøy tilhørende ulike lengdegrupper. Mindre båter (under 11 meter) kan for eksempel ikke delta i strukturordning, avgrensning mot båter under 11 meter kan derfor være en mulig grense. I den nye kontrollavgiften i fiskeflåten³⁴ er det gjort unntak for fiskefartøy under 15 meter, men disse vil bli omfattet fra 1. januar 2022, [se Prop. 1 LS \(2020-2021\) Skatter, avgifter og toll 2021](#) pkt. 12.2.3. En skjerming basert på båt lengde bør eventuelt gjøres på bakgrunn av faktisk lengde og ikke hjemmelslengde.³⁵

Et alternativ til å unnta båter under en viss lengde er å *differensiere avgiften* slik at enkelte lengdegrupper skal betale en annen sats. Da det ikke er gjort tilsvarende unntak eller differensiering i fiskeriforskningsavgiften, foreslås det heller ingen slike unntak eller differensiering i avgiften på viltlevende marine ressurser.

7.3 Avgifts- og registreringspliktige virksomheter

Det foreslås at fiskesalgslagene blir avgifts- og registreringspliktige for avgiften på viltlevende marine ressurser. Dette gjelder uavhengig av om førstehåndsomsetningen skjer ved landing av fangst i Norge, i utlandet, eller når fisker selv overtar fangsten. I samtlige tilfeller vil det bli utferdiget sluttседler som danner grunnlaget for fiskesalgslagenes beregning av avgiften. Dette er samme løsning som man i dag har for fiskeriforskningsavgiften som administreres av Fiskeridirektoratet, og produktavgiften som administreres av NAV, hvor fiskesalgslagene er ansvarlig for beregning og innkreving av avgiftene på vegne av fiskerne. Vi har fått opplyst at både fiskesalgslagene og interesseorganisasjonene opplever at innkreving av offentlige avgifter fungerer godt gjennom fiskesalgslagene sine systemer for avregning av førstehåndsomsetning.

Fiskesalgslagene må gjennomføre endringer i sine IT-systemer for å kunne håndtere en ny avgift, men vi antar at endringene kan gjøres forholdsvis raskt dersom avgiften benytter samme beregningsgrunnlag som eksisterende avgifter (fiskeriforskningsavgiften og produktavgiften).

Salgslagene har uttrykt ønske om samme antall avgiftsterminer (skatteleggingsperiode) som de andre avgiftene, som har seks terminer i året, men vi antar at systemene også kan håndtere mer hyppige innbetalinger. Avregningene til fiskerne gjøres fortløpende. Rapportering og betaling av fiskeriforskningsavgiften til Fiskeridirektoratet og produktavgiften til NAV gjøres annenhver måned gjennom papirbaserte skjemaer og manuell håndtering av betalinger.

Som et alternativ til fiskesalgslagene har det blitt vurdert om fiskerne skal være avgifts- og registreringspliktig for den nye avgiften. Dette alternativet anbefales likevel ikke, da denne løsningen vil bli administrativt krevende for både fiskerne og Skatteetaten. Blant annet ville det måtte registreres

³² [Forskrift 4. mars 2005 nr. 193 om strukturkvoteordning mv. for havfiskeflåten](#)

³³ [Forskrift 7. november nr. 1309 om spesielle kvoteordninger for kystfiskeflåten](#)

³⁴ [Se forskrift 21. desember 2020 nr. 3090 om innkreving av kontrollavgift i fiskeflåten § 8](#)

³⁵ [Se NOU 2019:21 *Framtidens fiskerikontroll* pkt. 5.1.1 tabell 5.4 for en oversikt over antall fartøy, fangstkvanter og fangstverdi fordelt på størrelsesgrupper etter faktisk lengde i den norske fiskeflåten per 2018.](#)

et betydelig antall avgiftspliktige i særavgiftsmanntallet, flere enn det i dag er til sammen for alle øvrige særavgifter.

7.3.1 Registrering som særavgiftspliktig

Det foreslås at salgsorganisasjoner som er godkjent i medhold av fiskesalslagslova, må registrere seg som avgiftspliktig hos Skatteetaten, se forslag til særavgiftsforskriften § 5-1 ny bokstav o i pkt. 9.2. Det er for tiden fem slike fiskesalgslag i Norge, se nærmere omtale i pkt. 5.2.

Den enkelte avgiftspliktige har selv plikt til å sørge for registrering i særavgiftsmanntallet, jf. særavgiftsforskriften kap. 5.

7.4 Avgiftsgrunnlag og beregning av avgiften

Avgiften foreslås som en verdiavgift der avgift skal betales med en gitt prosent av avgiftsgrunnlaget, se forslag til stortingsvedtak i pkt. 9.2 hvor sats er angitt med X. Forslag til sats vil fremmes i budsjettbehandlingen.

Avgiftsgrunnlaget foreslås å være brutto salgsbeløp fratrukket lagsavgift, det vil si den særskilte avgiften som betales til fiskesalgslaget etter fiskesalslagslova § 9. Med brutto salgsbeløp menes summen av mengde villlevende marine ressurser (kvantum i kg) multiplisert med pris (pr. kg), eksklusiv merverdiavgift. Et eksempel: dersom fisker lander 1 000 kg villlevende marine ressurser til en verdi av kr 30 per kg, er brutto salsbeløp kr 30 000. Dersom lagsavgiften er kr 270 vil avgiftsgrunnlaget være kr 29 730 (brutto salgsbeløp minus lagsavgift).

Avgiftsgrunnlaget er sammenfallende med avgiftsgrunnlaget som benyttes for fiskeriforskningsavgiften. I fiskeriforskningsavgiften § 3 annet ledd er avgiftsgrunnlaget angitt som "brutto fangstverdi". I avgiften på villlevende marine ressurser foreslås avgiftsgrunnlaget angitt som "brutto salgsbeløp", fordi dette anses som mer presist. Forståelsen av avgiftsgrunnlaget etter fiskeriforskningsavgiften § 3 og forslaget til særavgiftsforskriften ny § 3-25-2 er likevel den samme.

Avgiftsgrunnlaget foreslås regulert i ny § 3-25-2 i særavgiftsforskriften, se pkt. 9.2.

De registrerte avgiftspliktige virksomhetene må egenfastsette avgiften etter reglene i skatteforvaltningsloven § 9-1 første ledd og § 9-2 første ledd ved å levere inn særavgiftsmelding etter skatteforvaltningsloven § 8-4 første ledd.

Hvilken **skattleggingsperiode** de ulike særavgiftene har, reguleres av skatteforvaltningsforskriften § 8-4-1. Det fremkommer her at skattleggingsperioden for avgift på elektrisk kraft, avgift på utslipp av NOx og avgift på trafikksforsikringer er kvartalsvis, skattleggingsperioden for avgift på produksjon av fisk er ett kalenderår, mens skattleggingsperioden for andre særavgifter er en kalendermåned.

Leveringsfristene, som følger av skatteforvaltningsforskriften § 8-4-2, er normalt den 18. i måneden etter skattleggingsperioden, mens den for avgift på elektrisk kraft og avgift på trafikksforsikringer er en måned og 18 dager etter utløpet av skattleggingsperioden. Denne utvidede leveringsfristen gjør at de avgiftspliktige har noe lenger tid til å tilrettelegge datagrunnlaget som er nødvendig for fastsetting av avgiften, og dette kan redusere behovet for endringsmeldinger etter skatteforvaltningsloven § 9-4 med resulterende avsavnsrenter.

Det foreslås i utgangspunktet at **skattleggingsperioden** blir som for de fleste andre særavgifter, dvs. en kalendermåned jf. skatteforvaltningsforskriften § 8-4-1 annet ledd, og at **leveringsfrist** for

skattemeldingen blir den 18. i måneden etter skattleggingsperioden, jf. skatteforvaltningsforskriften § 8-4-2 første ledd.

Vi er oppmerksomme på at det ikke er uvanlig at sluttседler blir korrigert i ettertid. Det opplyses at de fleste korreksjoner skjer innen dag 18 etter månedsslutt, men det kan også oppstå en del korreksjoner etter dag 18, f.eks. ved at kjøper reklamerer overfor fisker og man får en endringsmelding som danner grunnlag for endring av sluttседdel. Korrigerings etter den 18. i måneden krever endringsmelding etter skatteforvaltningsloven § 9-4

Dersom det er et betydelig omfang av korrigeringer av beregningsgrunnlaget etter den 18. i måneden, bør det vurderes om det vil være mer hensiktsmessig med en utvidet leveringsfrist, slik at leveringsfristen for skattemelding for avgift på viltlevende marine ressurser blir en måned og 18 dager etter utløpet av skattleggingsperioden. Dette vil være tilsvarende leveringsfrist som man i dag har for avgift på elektrisk kraft og avgift på trafikkforsikringer.

En slik utsatt leveringsfrist er i dagens regelverk og systemløsninger kombinert med en kvartalsvis skattleggingsperiode. Ved behov for utsatt leveringsfrist foreslår vi kvartalsvis skattleggingsperiode, tilsvarende som for avgiften på elektrisk kraft og avgiften på trafikkforsikringer. Dette vil i tilfelle kreve endring av skatteforvaltningsforskriften §§ 8-4-1 første ledd og 8-4-2. Det foreslås ikke nå endringer i disse bestemmelsene.

Lengden på skattleggingsperioden og leveringsfrist for skattemelding vil bli vurdert i lys av høringen. Vi imøteser derfor høringsinstansenes innspill til dette.

7.5 Avgiftsfritak

Det foreslås at det gis fritak for viltlevende marine ressurser som leveres til diplomater, NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred, samt Den nordiske investeringsbank. I tillegg foreslås det at det gis fritak for levering av viltlevende marine ressurser for utdeling på veldedig grunnlag. Siden all førstehåndsomsetning må skje gjennom eller med godkjenning av et fiskesalgslag mot registrerte kjøpere, vil disse enhetene være registrert hos Fiskeridirektoratet og være omfattet av forskrift om registrering som kjøper av fangst.

7.5.1 Diplomater

Diplomater er fritatt for de fleste særavgiftene. Det foreslås et slikt fritak også for denne avgiften. Det er kun diplomatfritakene knyttet til avgifter på drivstoff som er gitt egne gjennomføringsbestemmelser i særavgiftsforskriften, se forskriftens kapittel 4-8. De øvrige avgiftene har fritak for diplomater i stortingsvedtaket, men har ingen gjennomføringsbestemmelse i særavgiftsforskriften. Vi foreslår derfor heller ikke å gi noen gjennomføringsbestemmelse i særavgiftsforskriften for avgiften på viltlevende marine ressurser.

7.5.2 NATO og Partnerskap for fred

Det er per i dag fritak fra samtlige særavgifter (unntatt avgift på utslipp av NOx) for NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred, jf. stortingsvedtakene og særavgiftsforskriften kap. 4-9. Et tilsvarende fritak foreslås for avgiften på viltlevende marine ressurser, slik at Norge overholder sine folkerettslige forpliktelser.

Fritaket krever ikke noen ytterligere regulering enn det som per i dag fremgår av særavgiftsforskriften § 4-9-1. Da avgiften på viltlevende marine ressurser oppstår når fangsten er førstehåndsomsett, og

ikke er knyttet til innførsel av varen, vil ikke § 4-9-1 første ledd første punktum ha virkning for avgiften. Første ledd annet punktum, der det henvises til tollforskriften³⁶ § 5-3-5 kommer til anvendelse for avgiften på villlevende marine ressurser gjennom henvisningen i annet ledd, og forutsetningsvis i tredje ledd. Fritaket kan da gjennomføres både ved direkte fritak ved levering fra registrert virksomhet og ved refusjon

7.5.3 Den nordiske investeringsbank

Det foreslås fritak for Den nordiske investeringsbank, jf. Overenskomst mellom Danmark, Estland, Finland, Island, Latvia, Litauen, Norge og Sverige om Den nordiske investeringsbank art. 9. Fritaket krever ikke noen ytterligere regulering enn det som per i dag fremgår av særavgiftsforskriften § 4-9-2.

7.5.4 Vederlagsfri levering for utdeling på veldedig grunnlag

Flere andre særavgifter knyttet til næringsmidler har fritak fra avgiften ved vederlagsfri levering for utdeling på veldedig grunnlag, jf. stortingsvedtakene og særavgiftsforskriften § 4-12-1. Vi foreslår samme fritak for villlevende marine ressurser i særavgiftsforskriften § 4-12-1.

For at fritaket skal komme til anvendelse må levering skje vederlagsfritt gjennom registrert virksomhet, i dette tilfelle fra fiskesalgslagene. Levering må skje til en mottaker som er registrert i Enhetsregisteret, og som skal dele ut varene på veldedig grunnlag. Leveringen må skje innen to år fra faktureringsdato. Mottaker må avgi erklæring om at fangsten er mottatt for utdeling på veldedig grunnlag. Det foreslås å endre første ledd i særavgiftsforskriften § 4-12-1, der de fritatte varene er ramset opp, jf. pkt. 9.2 nedenfor.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser

Stortingets anmodningsvedtak legger til grunn 100 millioner kroner årlig i økt proveny. Avgiftssatsen vil tilpasses dette. Avgiften blir en kostnad for fiskerne. Kostnaden vil dempes av at avgiften vil redusere berørte fiskeres skattegrunnlag ettersom avgiften er fradragsberettiget i alminnelig inntekt etter skatteloven³⁷ § 6-1 (1), jf. § 6-15.

Forslaget anses ikke å medføre økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning for Skatteetaten. Avgiften er foreslått å følge de samme regler som for gjeldende særavgifter, dvs. regler om skattleggingsperiode (månedlig eller kvartalsvis), leveringsfrist og betalingsforfall osv. Avvik fra standard regelverk for særavgifter vil resultere i behov for systemutvikling.

Fiskesalgslagene vil måtte registrere seg som avgiftspliktig, sette seg inn i regelverket, systemer og prosesser og innberette avgift slik som alle andre særavgiftspliktige. Fiskesalgslagene må som følge av forslaget gjennomføre enkelte systemendringer fra i dag. Det antas likevel at disse endringene kan gjøres forholdsvis raskt forutsatt at avgiften benytter samme beregningsgrunnlag som fiskeriforskningsavgiften i dag. Aktørene vil ha behov for tidlig informasjon om avgiften for å gjennomføre nødvendige systemendringer, samt å oppdatere og vedta endringer av forretningsreglene til de enkelte salgslagene.

³⁶ Forskrift 17. desember 2008 nr. 1502 til lov om toll og vareførsel.

³⁷ Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt

9. Forslag til regelendringer

9.1 Stortingsvedtak

Avgift på villlevende marine ressurser

§ 1 Fra 1. juli 2021 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved førstehåndsomsetning av villlevende marine ressurser høstet av norskregistrert fartøy. Avgift skal betales med x pst. av avgiftsgrunnlaget. Avgiftsgrunnlaget er brutto salgsbeløp minus den avgift som skal betales til fiskesalgslaget etter fiskesalgslova.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten, og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for villlevende marine ressurser som leveres

- a) til diplomater,
- b) til NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- c) til Den nordiske investeringsbanken,
- d) vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

9.2 Endringer i særavgiftsforskriften

I forskrift 11. desember 2011 nr. 1451 om særavgifter gjøres følgende endringer:

§ 2-1 fjerde ledd skal lyde:

(4) For avgift på teknisk etanol, avgift på elektrisk kraft, avgift på utslipp av NO_x, veibruksavgift på naturgass og LPG, flypassasjeravgift, *avgift på trafikkforsikringer*, *avgift på produksjon av fisk og avgift på villlevende marine ressurser* oppstår avgiftsplikten etter bestemmelsene i henholdsvis § 3-3-3, § 3-12-2, § 3-19-4, § 3-21-2, § 3-22-3, § 3-23-3, § 3-24-3 og § 3-25-3.

Nytt kapittel 3-25 skal lyde:

Kap. 3-25 Avgift på villlevende marine ressurser

§ 3-25-1. Saklig virkeområde

(1) Avgiftsplikten omfatter villlevende marine ressurser som er høstet av norskregistrerte fartøy og som førstehåndsomsettes i samsvar med fiskesalgslova. Avgiftsplikten omfatter også villlevende marine ressurser som leveres i utlandet, og ressurser som overtas av fiskeren selv.

Skatteetaten

(2) Avgiftsplikten omfatter ikke viltlevende marine ressurser som er inndratt etter forskrift om inndraging av fangst m.m.

§ 3-25-2. Avgiftsgrunnlag og -beregning

Avgiften beregnes av brutto salgsbeløp minus den avgift som skal betales til fiskesalgslaget etter fiskesalagslova. Med brutto salgsbeløp menes summen av mengde viltlevende marine ressurser (kvantum i kg) multiplisert med pris (pr. kg), eksklusiv merverdiavgift.

§ 3-25-3. Når avgiftsplikten oppstår

Avgiftsplikten oppstår ved førstehåndsomsetning av viltlevende marine ressurser i samsvar med fiskesalagslova.

§ 4-12-1 første ledd skal lyde:

- (1) Sjokolade- og sukkervarer, alkoholfrie drikkevarer, drikkevareemballasje, sukker, *viltlevende marine ressurser og produsert laks, ørret og regnbueørret* som leveres vederlagsfritt fra registrert virksomhet til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag, er fritatt for avgift.

§ 5-1 ny bokstav o skal lyde:

o) salgsorganisasjoner som er godkjent etter fiskesalagslova.